

Poročevalska, diagnostična in prognostična služba
za varstvo gozdov (PDP služba)

O organizaciji PDP službe so v 1.1987 razpravljali člani odbora za gojenje in varstvo gozdov pri SZG, člani pododbora za semenarstvo in drevesničarstvo, 1.1988 udeleženci republiškega seminarja za varstvo gozdov, večkrat so o tej temi dajali sugestije delavci RKKGP, SZG, inšpekcijskih služb in VTOZD za gozdarstvo in posamezniki in GG-jev. Ob velikem soglasju za potrebo po organizaciji te službe in za organiziranje v obliki, ki je bila predlagana, ostaja nedorečena le še izvedba. V tem prispevku predlagamo konkretne naloge.

Republiški komite za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano vzpostavi PDP službo in bdi nad njenim delovanjem z naslednjimi ukrepi:

- z dopisom opozori gozdna gospodarstva, da so le-ta po zakonu dolžna sodelovati v PDP službi in jo na svojem območju izvajati (Ur.list SFRJ 1982, št.74). Za neizpolnjevanje obveznosti kazensko odgovarjajo. Pozove gozdna gospodarstva, naj vsako poimensko določi odgovorno osebo, ki bo vodja osnovne enote za varstvo gozdov. Ime te osebe in vsako kadrovske spremembe na tem mestu v bodoče naj gozdna gospodarstva takoj sporočijo RKKGP in Republiškemu centru za varstvo gozdov.
- zadolži gozdarsko inšpekcijsko službo za kontrolo delovanja osnovnih enot za varstvo gozdov, še posebej v zvezi z organiziranjem semenarske službe ter za kontrolo delovanja republiškega centra za varstvo gozdov
- na osnovi letnega poročila o pojavu škodljivih biotskih in abiotskih dejavnikov v gozdovih, na osnovi sprotne kontrole dela in glede na navodila in sugestije zveznega komiteja za kmetijstvo predlaga izboljšave dela in organiziranosti PDP službe v Sloveniji.
- zveznemu komiteju za kmetijstvo predlaga vodjo republiškega centra za varstvo gozdov kot stalnega člana zvezne komisije za gobarja.

Splošno združenje gozdarstva Slovenije sooblikuje ODP službo po potrebah gozdarstva na naslednji način:

- daje sugestije za njeno boljše delovanje z ocenami in pripombami na letne programe dela, na letna poročila o delu ali sprotno s sklepi posameznih odborov
- z odobritvijo financiranja letnega raziskovalnega programa republiškega centra za varstvo gozdov zagotavlja delovanje centra
- pri pripravi in tisku navodil, strokovnih knjig itd. iz področja varstva gozdov zagotovi materialna sredstva

Inštitut za gozdno in lesno gospodarstvo je sedež republiškega centra za varstvo gozdov, odgovoren je za delovanje PDP službe, za zdravstvene preglede gozdnih in topolovih drevesnic in za zdravstvene preglede semenskih objektov (Ur.list SRS, 1977, št. 16). Inštitut je dolžan omogočiti delovanje republiškega centra za varstvo gozdov tako, da zagotovi laboratorijske usluge, računalniške storitve, pomoč tehnikov in drugo, kar je potrebno za normalno delovanje centra.

Naloge republiškega centra za varstvo gozdov so:

- določa povzročitelje poškodb na vzorcih, ki jih pošiljajo osnovne enote ali drugi, sam zbira podatke, daje navodila o zatiranju škodljivih biotskih dejavnikov v gozdovih
- pripravi računalniški program za zbiranje in obdelavo vseh podatkov o škodljivih biotskih in abiotičnih dejavnikih v gozdovih
- pripravi obrazce in formularje za pomoč pri prijavi poškodb, pripravi enoten načrt beleženja poškodb zaradi divjadi v vsej Sloveniji, pripravi navodila za pošiljanje vzorcev poškodovanega drevja
- opravlja zdravstvene preglede gozdnih in topolovih drevesnic,
- organizira, daje navodila in sodeluje pri zdravstvenih pregledih semenskih objektov in vodi evidenco o njih. V zvezi s to nalogo organizira sestanek z vsemi vodji osnovnih enot za varstvo gozdov, kjer se določijo roki, obveznosti in organizacija celotne semenarske službe.

Izdaja zdravstvena spričevala za semenske objekte

- enkrat na leto organizira republiški seminar za varstvo gozdov in po potrebi sodeluje na lokalnih izobraževalnih seminarjih
- vodi evidenco o uporabi pesticidov v gozdovih in gozdnih drevesnicah, daje navodila za njihovo uporabo
- poveže se s Hidrometeorološkim zavodom Slovenije za pridobivanje podatkov o klimatskih razmerah na področju cele Slovenije, po potrebi se za posamične specialne analize poveže z drugimi raziskovalnimi organizacijami
- zbira vse literaturne podatke o potencialno nevarnih biotskih dejavnikih, o možnostih prenosa nevarnih dejavnikov, o slabostih v razvojnem ciklu škodljivih organizmov in druge temeljne podatke za uspešno delovanje diagnostične in prognostične službe
- prične pripravljati zbirko nasvetov za posamične probleme varstva gozdov. Pripravi predlog za dolgoročni načrt izdelave priročnikov za varstvo gozdov.

VTOZD za gozdarstvo je soorganizator republiškega centra za varstvo gozdov. Dolžan je zagotoviti sodelovanje strokovnjakov za varstvo gozdov pri delu republiškega centra.

Gozdna gospodarstva so sedeži osnovnih enot za varstvo gozdov. Vodstvo GG-ja določi gozdarja z visokošolsko izobrazbo za vodenje osnovne enote, praviloma naj bo to referent za gojenje in varstvo gozdov. Vodjo centra bi moralo GG razbremeniti administrativnih del tako, da mu dodeli pomoč. V kolikor bo vsega dela preveč za enega delavca, bi moralo v nekaj letih na novo sistematizirati delovno mesto referenta za varstvo gozdov.

Naloge vodje osnovne enote za varstvo gozdov:

- na področju vsega GG organizira opazovalno službo. Z ozirom na kadrovske zasedbe zadolži vodje revirjev in tudi druge delavce, predvsem tiste, ki jih problemi varstva gozdov zanimajo, da mu poročajo o poškodbah gozdov in mu dostavljajo vzorce poškodovanega drevja. Te beleži ali pa jih v determinacijo pošlje republiškemu centru za varstvo gozdov. Poročila pošilja republiškemu centru občasno, najbolje sproti, najmanj pa enkrat na leto (do novembra). Obvezno pa je takojšnje sporočanje pojavov poškodb, ki zavzamejo večje površine ali se hitro širijo in tiste, ki jih povzro-

čajo karantenske bolezni in škodljivci (Ur. list SFRJ 1983, št. 13)

- posebno pozornost posveti semenskim objektom. Poskrbi, da so ti pravilno označeni, da je evidenca vseh objektov gozdnega gospodarstva ažurna (črtanje neustreznih, prijava novih), da se v njih opravijo vsa potrebna gojitvena dela, da se seme nabira po sprejetih načelih
- na področju sosednjega gozdnega gospodarstva je zadolžen za zdravstvene preglede semenskih objektov. Do junija tekočega leta ugotovi velikost obroda in podatke sporoči republiškem centru za varstvo gozdov. V kolikor se bo seme nabiralo, opravi do konca julija prvi zdravstveni pregled in do konca novembra, vendar pred nabiranjem semena, drugi zdravstveni pregled sestoja (Ur. l. SFRJ 1986, št. 52). Zapisnike pošlje republiškem centru za varstvo gozdov, ki na njihovi podlagi izda zdravstveno spričevalo. V kolikor opazi v objektu neznane ali nerazložljive poškodbe, to javi republiškem centru za varstvo gozdov, ki je dolžan objekt pregledati
- organizira spremljanje poškodb gozdov zaradi divjadi
- organizira občasne popise propadanja gozdov v okviru enotnega popisa v vsej republiki
- organizira izobraževanje za opazovalce v revirjih
- organizira zatiranje škodljivih organizmov, predvsem tistih, ki se masovno ponavljajo ali so na novo vnešeni
- vodi evidenco o porabi pesticidov v gozdovih in gozdnih drevesnicah in letno poročilo pošlje do konca novembra republiškem centru za varstvo gozdov
- izdeluje letne plane za varstvo gozdov

V predloženem seznamu konkretnih zadolžitev manjka vrsta dolgoročnih ciljev slovenskega gozdarstva, npr. vloga gozdarskega šolstva (srednjega, visokega) za povečanje znanja o varstvu gozdov, za organiziranje tretjestopenjskega študija iz področja varstva gozdov, nič ni rečeno o razvoju raziskovalnega dela za usposobljenost prognoze pojava škodljivih dejavnikov v gozdovih, dalje o načinih popularizacije varstva gozdov v širši javnosti, o seznanjanju javnosti s problemi varstva gozdov, o strokovnem izpopolnjevanju in opremljenosti (literatura, osnovni inštrumenti) osnovnih enot

za varstvo gozdov, o organiziranju PDP službe v drugih organizacijah, ki upravljajo z gozdovi in še bi lahko naštevali. Vendar začenjamo iz stanja, iz naše organiziranosti in znanja, kot sedaj je. Ob aktivni udeležbi in izpolnjevanju predlaganih nalog vseh nosilcev PDP službe: GG - IGLG - VTOZD - SZG - RKKGP , je v 1.1988 mogoče začeti intenzivno delati, vzpostaviti formalni okvir službe, ga v nekaj letih izboljšati in razširiti ter s tem izpolniti zakonske obveze, predvsem pa doseči osnovni cilj: narediti, kar se narediti da za ohranitev gozdov.

Sestavil Dušan JURC

Ljubljana, 25.3.1988